

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 4. září 2023

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

AKADEMIE VĚD OCENILA MEDAILEMI VÝRAZNÉ OSOBNOSTI NAPŘÍČ OBORY

Čtyři čestné medaile a sedm čestných oborových medailí dnes převzali významné vědkyně a vědci v sídle Akademie věd. Všechna ocenění spojuje to, že byly uděleny za zásluhy ve vědě, ať už celkově či v jednotlivých oborech. Zastoupení jsou historici, fyzici nebo biologové.

Nejvýznamnějším oceněním, které AV ČR uděluje, je čestná medaile De scientia et humanitate optime meritis za zvláště záslužnou činnost v oblasti vědy a humanitních idejí. Letos ji obdržel průkopník českého transferu technologií Martin Fusek a indolog a sanskrtista Jiří Holba.

Další dvě ocenění jsou Za zásluhy o Akademii věd ČR – pro Janu Pěkníkovou, která stála u zrodu Biotechnologického ústavu AV ČR a také centra BIOCEV, a Evu Semotanovou, jež postavila obor české historické geografie na mezinárodně srovnatelnou úroveň.

Čestné oborové medaile převzalo sedm vědců včetně zahraničního laureáta z Vídeňské univerzity Philippa Thera.

Medailonky laureátek a laureátů

Prof. Ing. Martin Fusek, CSc. De scientia et humanitate optime meritis

Martin Fusek je jedním z průkopníků technologického transferu v České republice. Vystudovaný organický chemik napsal více než 50 původních vědeckých prací publikovaných v mezinárodních časopisech a během své kariéry pracoval několik let i v soukromé sféře. Celoživotně je stále propojen s Ústavem organické chemie a biochemie AV ČR, kde se od roku 2007 věnuje právě technologickému transferu. Stál u vzniku a zároveň je výkonným ředitelem společnosti IOCB Tech – společnosti, která zajišťuje proces transferu technologií pro ÚOCHB AV ČR.

Kontakt pro média: **Eliška Zvolánková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

Jeho profesní expertiza v sobě snoubí unikátní kombinaci práce v základním výzkumu v ČR i v zahraničí, dlouholeté komerční činnosti pro globální zahraniční firmy, zkušenosti se zakládáním spin-off firem, ochranu duševního vlastnictví a organizaci technologického transferu v různých projektech.

Martin Fusek je předsedou výzkumné rady TA ČR, členem několika vědeckých a dozorčích rad akademických institucí, členem představenstva České chemické společnosti a dalších organizací. Mimo to je také skvělým pedagogem a na VŠCHT zavedl dva nové předměty (Klinická biochemie a Bioléčiva).

Mgr. Jiří Holba, Ph.D. De scientia et humanitate optime meritis

Přestože Jiří Holba, významný český indolog a sanskritista, začal kvůli komunistickému režimu s akademickou kariérou o desítky let později než většina ostatních kolegů, nijak to jeho vědeckou práci nepoznamenalo. V době, kdy pracoval jako závozník, elektrikář či domovník, zároveň studoval sanskrt. Maturitu oficiálně složil až po pádu komunistického režimu, když mu bylo více než 35 let. Doktorský titul získal těsně před padesátkou. Přesto se pustil ještě do studia tibetštiny a čínštiny, několikrát získal stipendium na pobyt na zahraničních univerzitách. Kromě Evropy přednášel i v USA a Asii.

Většina jeho děl se týká buddhismu nebo indické filozofie. V průběhu své aktivní vědecké činnosti stihl vydat jednu monografii, tři sborníky, dva odborné komentované překlady, 13 článků publikovaných anglicky v mezinárodních časopisech a přes 30 odborných článků a statí v češtině.

Po sametové revoluci bylo v ČR o buddhismu k dispozici poměrně málo informací, ale zájem rostl mimo jiné i díky návštěvě dalajlámy v Praze. Jiří Holba svým dílem pomohl tuto mezeru vyplňovat. Jeho knihy, články i překlady nacházejí odezvu mezi filozofy, religionisty, odborníky na buddhismus, ale i praktikujícími buddhisty. Bohaté zkušenosti zúročil i při svém pedagogickém působení v ČR.

Doc. RNDr. Jana Pěkníková, CSc. Za zásluhy o Akademii věd ČR

Jana Pěkníková dlouhodobě studuje reprodukční biologii a spolupracuje s centry asistované reprodukce i s klinickými laboratořemi. Úspěšná vědkyně je ale zároveň mimořádnou manažerkou. Stála u založení Biotechnologického ústavu AV ČR, který se pod jejím vedením stal respektovaným pracovištěm s dvěma stovkami zaměstnanců a vynikajícími vědeckými výsledky.

Významně se podílela též na budování centra BIOCEV, společného pracoviště AV ČR a Univerzity Karlovy ve Vestci u Prahy. Za svou inovátorskou práci v české vědě dostala v roce 2020 Medaili Josefa Hlávky.

Prof. PhDr. Eva Semotanová, DrSc. Za zásluhy o Akademii věd ČR

Eva Semotanová je špičkovou specialistkou v oboru historické geografie v rámci národní historiografie i ve světovém měřítku. Soustavnou a neúnavnou prací postavila obor české historické geografie na mezinárodně srovnatelnou úroveň.

Za svou profesní dráhu vybudovala rozsáhlou a obecně ceněnou mapovou sbírku. Byla hlavní hybatelkou Historického atlasu měst České republiky, který má 34 svazků a za něj získala Cenu ministryně školství. Velmi uznávaný je také Akademický atlas českých dějin, který vyhrál Magnesii Literu.

V Historickém ústavu AV ČR působí už od roku 1984, vyučuje na Univerzitě Karlově a je členkou řady vědeckých, vědecko-správních a oborových rad a komisí.

RNDr. Lubomír Adamec, CSc., DSc.
za zásluhy v biologických vědách

čestná oborová medaile Gregora Johanna Mendela

Více než 30 let se Lubomír Adamec věnuje výzkumu terestrických, především vodních masožravých rostlin. Studoval jejich růstové zvláštnosti, minerální výživu, fotosyntézu, dýchání, anatomii i fyziologii jejich pastí a turionů. Ve spolupráci s českými a zahraničními kolegy používá při studiu ekofyziologie masožravých rostlin i nejmodernější metody včetně transkriptomiky nebo genomiky.

Přední světový ekofyziolog Lubomír Adamec na třeboňském pracovišti Botanického ústavu AV ČR založil a dlouhodobě udržuje zřejmě největší světovou sbírku vodních masožravých rostlin, kterou vědecky zhodnocuje poskytováním materiálu zahraničním kolegům nebo ji využívá jako zdroj studijního materiálu pro vlastní vědecké práce. Řadu let se zabývá i praktickou ochranou přírody.

Ing. Jiří Kamarád, CSc.

čestná oborová medaile E. Macha za zásluhy ve fyzikálních vědách

Doménou Jiřího Kamaráda je experimentální fyzika v oblasti vysokých tlaků. Dominantní část jeho pracovní činnosti tvoří studium magnetických interakcí ve slitinách a intermetalických sloučeninách v extrémních podmínkách velmi vysokých tlaků (GPa), a to ve spolupráci s řadou zahraničních pracovišť.

Výsledky jeho prací přispěly mimo jiné k pochopení a teoretickému popisu nestability momentu železa za tlaku nebo k objevu překvapivého chování transportních (elektrických a tepelných) vlastností Heuslerových slitin typu Ni₂MnX (X = Ga, Sn). V návaznosti na tuto vědeckou činnost se Jiří Kamarád dlouhodobě věnuje i konstrukci odpovídajících vysokotlakých zařízení, které se staly základem rozvoje této metodiky nejen v ČR, ale i v zahraničí.

Prof. RNDr. Julius Lukeš, CSc.
v biologických vědách

čestná oborová medaile Gregora Johanna Mendela za zásluhy

Julius Lukeš je jednou z nejnápadnějších postav české parazitologie a zároveň celosvětově uznávanou osobností, která po desítky let upevňuje věhlas a kvalitu české vědy. Přes 30 let studuje především Kinetoplastida, skupinu prvoků, která zahrnuje medicínsky významné parazity, včetně např. původce spavé nemoci. V poslední době se věnuje i volně žijícím prvokům ze skupiny Diplonemida, která je důležitá hlavně v mořských ekosystémech.

Julius Lukeš publikoval přes 350 článků, organizoval významné mezinárodní konference a byl či je členem redakčních rad 11 vědeckých časopisů. Obdržel řadu ocenění a je členem např. Učené společnosti České republiky, American Society of Microbiology a jediným českým voleným členem American Association for the Advancement of Science.

Prof. Ing. Jindřich Musil, DrSc.

čestná oborová medaile E. Macha za zásluhy ve fyzikálních vědách

Hlavní oblasti výzkumu Jindřicha Musila byly a jsou rozmanité – od elektromagnetických polí a šíření elektromagnetických vln v různých médiích, přes radarové inženýrství až k plazmové chemii a fyzice tenkých vrstev a povlaků. V oboru PVD a přípravy tenkých vrstev je Jindřich Musil v současné době celosvětově respektovaným vědcem s vynikajícím mezinárodním renomé.

Během své vědecké dráhy byl členem mnoha oborových komisí, mimo jiné European Joint Committee on Plasma and Ion Surface Engineering (EJC/PSE), publikoval více než 350 publikací v oboru plazmatu, elektromagnetických vln a tenkých vrstev a je spoluautorem úctyhodného počtu 42 patentů. Téměř třicet let vyučoval na Západočeské univerzitě v Plzni.

Doc. PhDr. Jan Němeček, DrSc. čestná oborová medaile Františka Palackého za zásluhy v historických vědách

Jan Němeček patří k mezinárodní vědecké špičce v oboru politických dějin 20. století. Zaměřuje se zejména na mezinárodní vztahy, na druhou světovou válku a antinacistický a antifašistický odpor. Podílel se na řešení více než dvou desítek domácích i mezinárodních grantových projektů.

Část vědecké kariéry strávil na zahraničních stážích a je nositelem řady ocenění, mj. nejvyšší resortní medaile ministra obrany ČR Zlatá lípa nebo nejvyšší resortní medaile ministra zahraničních věcí ČR Za zásluhy o diplomacii. Jan Němeček je autorem či spoluautorem desítek monografií a zároveň učí na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice.

RNDr. Antonín Šimůnek, CSc. čestná oborová medaile E. Macha za zásluhy ve fyzikálních vědách

Antonín Šimůnek se zabývá elektronovou strukturou pevných látek, výpočty a interpretací rentgenových spekter a výpočty tvrdosti pevných látek. Za svou kariéru spolupracoval s mnoha zahraničními pracovišti, např. v Halle, Varšavě a Mnichově, a recenzoval rukopisy významných oborových časopisů. V roce 2011 dostal cenu AV ČR za metodu umožňující ab-initio výpočet tvrdosti krystalů.

Velmi se angažoval v managementu ve Fyzikálním ústavu AV ČR i v orgánech Akademie věd samotné – byl dlouholetým členem Akademického sněmu, členem Vědecké rady, mimo jiné připravoval hodnocení ústavů AV ČR v letech 2009–2010 a byl členem řídicí skupiny tohoto hodnocení.

Prof. Dr. Philipp Ther, M.A. čestná oborová medaile Františka Palackého za zásluhy v historických vědách

Philipp Ther se zásadně zasloužil o výzkum východoevropských postsocialistických dějin v ČR i v celém východoevropském regionu. Jeho knihy překládané do mnoha světových jazyků dlouhodobě prosazují české moderní a soudobé dějiny v mezinárodním kontextu, jako např. Nový pořádek na starém kontinentě, Temná strana národních států: Etnické čistky v moderní Evropě.

Velkým přínosem práce Philippa Thera je neustálé připomínání faktu, že české a středoevropské dějiny nejsou izolované, ale jsou součástí širších evropských a globálních procesů. Zasadil se též o zlepšení vztahů s Německem a angažuje se i v česko-rakouských vztazích. Je držitelem řady prestižních ocenění a grantů a pro českou vědu je klíčovým partnerem.